

Pastoralis Sollicitvdinis, Sive De Officio, Et Potestate Episcopi

Tripartita Descriptio. Cvivs Pars Prima Episcoporum institutionem, ...
Secvnda Quicquid ad Episcopi est potestatem, ... Tertia Quod ad casuum
reseruationem, ... Methodo Noua, & expedita complectitur

Pastoralis Sollicitvdinis, Sive De Officio, Et Potestate Episcopi

Barbosa, Agostinho

Parisiis, M.DC.XXV.

Glos. 4. Vnius vxoris virum

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98615](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98615)

cupiant, ſed magis vt diuites fiant, & honorentur, cuſcipiunt enim ſublimitatis culmen non pro Paſtorali regimine, ſed pro ſolius regiminis, vel honoris ambitione, atque abiecto opere dignitatis ſolam nominis ſuperbe appetunt dignitatem. Hi vbi primum cognoscuntur reiſciendi, illi vero qui antequam altiffimum dignitatis gradum obtinerent, omnibus virtutibus præditi videbantur, & poſtea in regimine alij apparent, non eligentis culpæ imputari debent, quemadmodum enim agnoſcere non potes ſit nec ne integrum vas, niſi illud liquore impletur: ita nec hominem, niſi illi gubernandi munus fuerit commendatum.

33 Dubitari non abs re poteſt an Cardinales peccato commaculentur, reſtitutioneque vinciantur, qui non impediunt nominatum, ſi alterum digniorem arbitrentur? Ad quod dubium perdoſte quidem reſpondet Paleſt. in tract. de ſacr. conſiſt. conſult. par. 4. queſt. 1. verſ. quo loco, & ait ad Cardinalium auctoritatem & officium non proprie pertinere aliquem ad Episcopatum admittere, ſed tanquam Papæ conſiliarios non ulterius obligari, quam vt ad eas res, de quibus à Papa requiruntur, & conſuluntur fidele præſtent reſponſum, per tex. in cap. fundamenta §. decet, de elect. lib. 6. itaque cum Pontifex in Episcoporum promotione non aliud ab iſtis Cardinalibus exquirat, quam iudicium, ſi propoſitum Episcopali dignitate dignum arbitrentur; ideo non ad aliud obligantur, quam ad interrogata reſpondere, illumque approbare, ſi ita credant: imò & Cardinales omnes tutam reſpondendi, ferendique ſuffragij ſui rationem colligere poſſe addit ex teſtimonijs quatuor Cardinalium in publicam formam redactis, & ab eis ſubſcriptis, quibus inqueſitio committitur de promouendi qualitatibus.

S V M M A R I V M.

- 1 Rationes expenduntur, quare bigamos ad Eccleſiaſticos Ordines aſcendere non conueniat.
- 2 Filios habens non poteſt habere frontem alios de incontinentia redarguendi.
- 3 Caſtitaſis eminentiam inter omnia virtutum ornamenta debet Episcopus habere.
- 4 Continentia, & calibatus non eſt per ſe de iure diuino ſacris Ordinibus annexus.
- 5 Coniugatus nullo modo poteſt in Episcopum eligi, etiamſi eius vxor atate promecta, nec ſuſpecta de incontinentia caſtitaſtem in ſeculo vocat, ſed requiritur, vt ea ſimpliciter religionem proſiteatur.
- 6 Filios habens an poſſit in Episcopum eligi, queſtio dubia, pro parte affirmatiua rationes expenduntur.
- 7 D. Petrus vxorem habuit, & ex ea filiam Petro-nillam.
- 8 Clemens IV. & Alexander VI. filios habuerunt.
- 9 Expenduntur rationes pro contraria opinione.
- 10 Amor paternus omnem alium vincit.
- 11 Eli ob ſuos filios in via Domini non ambulantes primatus fuit ſacerdotio.
- 12 Priorem ſententiam ſequitur, & contrarijs fundamentis reſpondetur.

VNIUS VXORIS

Virum.

GLOS. IIII.

V M bis coniugatus non poſſit apte ſignificare vni-onem Chriſti cum Eccleſia vnica ſua ſponſa, quia non eſſet vnicus, ex quo diuiſit carnem ſuam in plures cap. Ac-tius 26. diſt. cap. debitum, & ibi gloſ. verbo ſacramentum, de bigamis, ideo noſter Apoſtolus dicit vt iſ Episcopus ordinetur, quem vnus vxoris virum fuiſſe, aut eſſe conſtiterit: tam ſacra ſemper habita eſt iſta præceptio, vt etiam de muliere Sacerdotis eligendi, eadem intelligeretur ſeruanda conditio: ne forte illa prius quam in matrimonium eius veniret, qui aliam non habuiſſet vxorem, alterius viri eſſet experta coniugium. Si etenim in veteri Teſtamento Leuit. 21. hæc Sacerdotalium coniugiorum forma ſeruata eſt, quanto magis ſub reuelata iam gratia conſtituti Apoſtolicis debemus ſeruare præceptis, vt quamuis quis bonis moribus præditus & ſanctis operibus inueniatur ornatus, nequaquam tamen vel ad Diaconi gradum, vel ad præbyterij honorem, vel ad Episcopatus culmen aſcendat, ſi aut ipſum non vnus vxoris virum, aut vxorem eius non vnus viri fuiſſe conſtiterit, vt ex Leone epiſt. 85. vel 87. cap. 1. ad Episcopos Africanos reſert Anton. Auguſtin. in epitom. inſis Pontificij veteris lib. 4. tit. 7. cap. 7. Et ideo Iſidor. lib. 2. cap. 6. de Eccleſ. offi. aſſerit quod vt vnus virginalis matrimonij ſint, qui eliguntur ad Ordinem Pontificatus, Sacerdotem quatit Eccleſia, aut de Monogamia ordinatum, aut de Virginitate ſanctum. Nullo pacto, ait D. Hieronim. ad Oceanum, bigamos, vel concubinos catenis inſectos decet ſubire Sacerdotij miniſterium. In Leuitico 21. Scriptum ac præſinitum eſt quales eligi debeant Sacerdotes; ſi ergo clericus monogamus fuerit, & vxor eius digama, noli cum ad miniſterium applicare. Hæc Tito præcepta idem Apoſtolus de ordinandis clericis dedit.

2 Quomodo poterit eſſe hortator viduitatis, caſtitaſtis, & continentia qui coniugia frequentaue-rit: c. vna c. fin. 26. diſt. cum dicamus quod habes filios non poteſt habere frontem alios de incontinentia redarguendi cap. ſicut verſ. unde cum Paulus 47. diſt. Habebit igitur Episcopus, vt inquit Iſidor. de Eccleſiaſt. offi. lib. 2. cap. 6.

3 Inter cætera virtutum ornamenta, & caſtitaſtis emineſcentiam, itaut mens Chriſti corpus conſectura ab omni inquinamento carnis ſit munda, & libera, quia dum ſecundum carnis aſſumptæ myſterium Eccleſia ſua fuerit dignatus caput exiſtere ipſe Chriſtus, merito in membris eius intentio Episcoporum officia peragere cernitur oculorum. Ipſi enim de ſublimioribus celſitudine ordinis regunt, & diſponunt ſubiectas multitudines plebium: vnde quanto

ipsi sequentium sunt ductores, tantò meritorum lumine debent præfulgere. Illa autem, quæ pertinent ad biganiæ species, ac illius materiam plene tractauit Alleg. 49.

4. Continentiam & calibatum scio non esse per se annexa Episcopatu, & multò minus inferioribus Ordinibus ex Diuino, & naturali iure, sed tamen id fuisse ab Apostolorum temporibus in vsum quantum ad Episcopos, qui si vxorati assumpti sunt, vxores postea solum vt sorores retinuerunt: suadent & persuadent & movent antiqui Canones, & Sanctorum Patrum testimonia, itaut Græcorum Ecclesia, licet inferiores Sacerdotes vexatos retineat, nunquam tamen in Episcopis id passa sit, quò propterea Monachos semper habet. Quò circa laudabilis S. Ecclesia Latina æquissimè & conformiter ad Ius diuinum legem tulit ab Apostolorum temporibus, & praxi natam, vt omnibus Sacris Ordinibus continentia propostum annecteretur, etiam in Subdiaconis id tam antiquum, vt in reliquis non appareat.

5. Et adeo verum est nullo modo in Episcopum eligi posse coniugatum, itaut non sufficiat eius vxorem atate prouectam, nec suspectam de incontinentia, castitatem in seculo vouere, sed requiri vt ea simpliciter religionem profiteatur, propter Ordinis Episcopalis excellentiam, & vt auferatur occasio vt Episcopus visitetur à feminis. ita Host. Calder. Anton. Abb. per tex. ibi in capite sane, de conuers. conu. con. desponsul. par. 2. capite 6. paragraph. 3. numero 3. vers. in Episcopi, Maiol. de regul. lib. 1. cap. 34. numero 2. Petr. de Ledsma de matrim. quest. 64. art. 4. dub. 5. concl. 6. Azor. instit. moral. par. 1. lib. 13. cap. 13. quest. 7. prope finem, plures alios refert, & sequitur Sanchez. de matrim. lib. 7. disp. 41. num. 2.

6. Vnde quia possibile fuit Episcopos ne dum vxorem, sed etiam filios habere ante Episcopatum.

7. Questio hinc oritur non contemnenda vtrum filios habens possit in Episcopum promoueri? pro parte affirmatiua est tex. in cap. 1. de testam. ibi, numerum, cap. sint manifeste vers. fortassis 12. quest. 1. vbi glos. verbo aut filios, cap. Episcopos qui filios 12. quest. 2. noster Apostolus in præcitatis verbis, & in sequentibus, ibi, filios habentem, & refertur in cap. 1. in princip. 26. distinct.

8. Idque plerisque constat exemplis, patet in Diuo Petro, qui vxorem habuit, & ex ea filiam Petronillam, Clemens III. tempore promotionis duas habuit filias ex vxore legitima, vt videre licet apud Platina in ipsius vita, apud quem etiam in vita Alexand. VI. id ipsum legitur: & cum hac sententia transire Doctores communiter post Host. fatetur Abb. in dict. cap. 1. numero 2. affirmat communem esse vsum receptam Nau. de spolijs clericorum paragraph. 19. numero 2. vbi testatur se plures vidisse Episcopos, & alios Prælatos filios habentes, qui promoti fuerunt à Sede Apostolica, nulla facta de filiis mentione, neque aliqua super eo habita dispensatione.

9. Obstant tamen tex. in cap. prius quamiam 28. dist. vbi cauetur ne is, qui filiam habet, & à longo tempore incontinens fuit ad Episcopatum eligatur, melior tex. in cap. de Syracusane 28. dist. qui habentem filios, & vxorem ad Episcopatus Ordinem

promoueri prohibet, cap. Castinensis 61. dist. ibi, qui nec vxorem habeat, neque filios, & ibi necque crimen aliquod, Auth. de sanctissimis Episcopis in princip. collat. ad quam se refert dict. cap. de Syracusane, ibi, principalis constitutio. Deinde obstat quod & si nulla daretur prohibitio, in recto tamen gubernandi regimine, satis inordinatum videretur illos ad Episcopatum eligere, qui propter nimiam in filios affectionem, vt plurimum, & cupiditate, & auaritia misere destinentur: hi sunt Clerici, & Episcopi erga filios, & nepotes, glos. vlt. in cap. peruenit 1. quest. 3. Perrett. ad Extrauag. ambitiosa de rebus Ecclesie non alienandis verb. ac de rebus, & bonis num. 64. expendit Nau. dict. num. 2.

10. Nam paternus amor omnem alium vincit l. vlt. de curatore furiosi, l. isti quidem paragraph. fin. ff. quod metus causa, notatur in cap. asserit de presumpt. Mex. in tract. tasse panis concl. 2. numero 58. cum seq. Mascard. de probat. concl. 590. numero 3. Cardin. Mantica. de tacitis, & ambiguis conuent. tom. 2. lib. 21. tit. 10. numero 21. Flamin. de confident. quest. 20. nu. 44. Gutier. de tutel. par. 2. cap. 8. num. 9.

11. Vnde multa mala parentibus obueniunt propter filiorum peccata, & laxatam viuendi normam, prout Eli ob suos filios in vijs Domini non ambulantes priuatus fuit Sacerdotio 1. Reg. cap. 2. Inde etiam probabile resultat periculum, quod bona per vxorem, filios, nepotes, & ceteros temere dissipantur, vt satis insinuat dict. cap. de Syracusane, ibi, per quos Ecclesiastica solet periclitari substantia: Vtcrius offenditur finis prætenusus à Concil. Trid. sess. 25. de reform. cap. 1. in prime, & in Extrauag. Pij V. aduersus illegitimos in princip. Ergo ne tot, ac tanta mala sequantur, omnino affirmandum est nequaquam fore eligendos eos, maxime cum omnino oporteat, non solum ad inferiora beneficia, sed multo magis ad Episcopatus iuxta reg. cap. cum in cunctis 7. de elect. cap. graue 29. de præbendis. Propter quorum aliqua hanc partem contra communem sequuntur Innocent. in dict. cap. 1. de testam. & ibi Abb. numero secundum, Nau. dict. loco, vbi affirmat hanc partem esse magis consonam iuri, & ideo hodie attento iure communi tales non esse promouendos affirmat glos. verbo paruulam in dict. capite priusquam.

12. Verum licet hæc vltima sententia probabilitate non careat, priorem tamen, & communem Hostiensis opinionem etiam attento iure communi vti veriores sequimur. Ad primum enim ex dict. cap. prius facile respondetur tex. non agere de habente vxorem, sed de habente filiam, qui retro ante à longo tempore incontinens fuit, quod longe diuersum est à castitate coniugali. Ad secundum ex dict. cap. de Syracusane respondetur tex. illud quoad intentum nihil de nouo statuisset, sed retulisse ad imperialcm constitutionem, de qua in dict. Auth. in princip. quæ imprimis interdiceret non potuit electionem ad Episcopatum, iuxta reg. cap. Ecclesia sancta Maria 10. de constitut. capite vlt. de rebus Ecclesie cum similibus: deinde si recte aduertat Iustinianus ibi absolute non prohibuit talium promotionem, sed solummodo quādo promouendus vxorem habuit legibus interdictam, aut alio defectu laborantem, non vero si vnicam, & primam, vt patet ibidem in vers. sed, & si prius. Ad tertium ex dict. cap. Castinensis cum glos. pen. illis

dem. tex. procedere propter præſumptionem, quæ eſt contra habentem filios, quod bona Eccleſiæ diſſipabit, & ut ceſſet labor faciendi inuentarium, de quo in dict. cap. de ſyracuſane: & tandem, quia ſatis paribus terminis ad bene eſſe melius erit illum eligere, qui nullis occupationibus detinetur, & multo magis paratus eſt ad munus iniunctum exequendum. Ad vltimum ex rationibus ſupra expenſis reſpondetur, quod, etſi rationes illæ aliquo modo ſuadeant non oportere tales in Episcopos promoueri, non tamen concludunt prohibitionem aliquam dari attento iurè communi, fatemur equidem digniores, & digniſſimos eligendos, ſi tamen tamen, ſi omnia concurrant, dabilem eſſe aliquem ex his, qui aliquando dignior, aliquando digniſſimus probabiliter reputetur.

S V M M A R I V M.

- 1 Paucitatis virtus pulcherrima eſt inter Episcoporum ornamenta.
- 2 Venter ingluuius facile prouocat ad luxuriam.
- 3 Sapientiam iuuat ſobrietas.
- 4 Salutem operatur moderata reſectio.
- 5 Vires amittit cibo multo, aut potione diſtentur.
- 6 Podagra ob ſocietatem ac aucta edulia hoc tempore naſcuntur.
- 7 Conuiuia potatorum, & commeaſiones ab Eccleſiaſticis fugienda.
- 8 Ieiunij utilitates reſeruntur.
- 9 Ieiunium neminem reddit debilem.
- 10 Dominus ſaluator noſter conuiuia adiit, ut exemplo alios temperantiam doceret.
- 11 Manducare & bibere ad gloriam Dei quomodo intelligatur.
- 12 Menſa Episcopi qualis eſſe debeat, & quæ in illis eſca ſint adducenda, oſtenditur.
- 13 Apoſtoli ſub Chriſti diſciplina ſectati ſunt victus temeritatem.
- 14 Sanctus Auguſtinus quantum temperantia ſtudium habuerit, oſtenditur.
- 15 Sanctus Fulgentius Ruſſenſis Episcopus nec morbo quidem aſſictus carnis, vel vini uſum amiſiſit.
- 16 Sanctus Amandus pane hordeo, & aqua quindecim annos manſit ad ſepulchrum Beati Martini.
- 17 Sanctus Ioannes Chryſoſtomus, S. Baſilius, S. Ambroſius, & S. Thomas Cantuarienſis temperantia ſtudium coſue.
- 18 Eremitæ antiqui tenuiſſimo victu uſi ſuere.

S O B R I V M.

G L O S. V.

INTER Episcoporum ornamenta recte collocatur pulcherrima illa paucitatis virtus, quia ut ait S. Tho. 2. 2. q. 139. art. 4. Episcopis & alijs Eccleſiæ miniſtris, qui mente deuota debent ſpiritualibus officijs inſiſtere, & Regibus, qui per ſa-

pietiam debent populum ſubditi gubernare, ſpecialiter ſobrietatis indicenda eſt; nam ignominioſum eſt clericis afluere epulis, inter quas difficile potest ſeruari pudicitia cap. Eccleſiæ 35. diſt. ventris enim ingluuius facile prouocat ad luxuriam, & omne opus bonum diſſoluit, ut dicit D. Hieronymus in epiſt. ad Amandum.

2 Episcopos, inquit S. Euthych. Papa & martyr, & Dei miniſtri non debent commeaſationibus, & vinolentijs incumbere, ſed conſiderent ſententiam Domini dicentis: Attendite ne grauentur corda veſtra in crapula, & ebrietate. Moderate omnem cibum, & neceſſario ſumptu ſumite, ut iuxta Apoſt. ſobrijs ſitis, & parati ad ſeruicium Domini. Hinc ſapiens Eccleſ. 37. Noli auidus eſſe in omni epulatione, & non te effundas ſuper eſcam. Et Apoſt. 1. ad Corinth. 6. Eſca ventri, & venter eſcis, Deus autem, & hunc & hos deſtruet. Et ad Roman. 14. Regnum Dei non eſt eſca, & potus. Et 1. ad Corinth. 8. Eſca nos non commendat Deo. Et ad Hebræ. 13. Optimum eſt gratia ſtabilire eorum non eſcis, quæ non proficiunt ambulantijs in eis. Nihil gula pernicioſius, ait S. Chryſoſtom. homil. 44. in Ioan. nihil ignominioſius eſt. Hæc obtuſum, & craſſum ingenium, hæc carnalem animam reddit, hæc cæcat intellectum, nec finit ut quicquam perſpiciat. Et homil. 58. in Matth. Sues ex hominibus facit, imò etiam ſuis multo deteriores. Nam, ut ait Cicero lib. 1. offi. Victus, cultuſque corporis ad valetudinem referuntur, & ad vires non ad voluptatem. Atque etiam ſi conſiderare volumus, quæ ſit in natura excellentia, & dignitas, intelligemus quam ſit turpe diſfluere luxuria, & delicate ac molliter viuere, quamque honeſtum parce, continenter, ſeuere.

3 Venter pinguis, ut Hieron. ait, epiſt. 2. ad Nepotian. cap. 14. craſſum ſenſum generat, & non gignit mentem tenuem, cum Sacerdotalis ſenſus eſt contra vigil eſſe debeat, & tenuis, atque ideo edacitatis vitio obnoxij Sacerdotes vngi non debent cap. non liceat 44. diſt. Anima ſicca dicebat Hieronymus ſapientiffima. Et Clemens Alexand. lib. 2. Pædag. Iubar eſt, inquit, anima ſicca ſapientiffimum, & perſpicax. Vnde S. Hieronymus lib. 2. aduerſus Iovinian. cap. 7. ſic dicit. Quod ſi quis exiſtimat & abundantia ciborum portionumque ſe perſeui, & vacare poſſe ſapientia, hoc eſt, & verſari in delitijs, & deliciarum vitijs non teneri, ſe ipſum decipit. Et cap. 8. Sapientia quoque operam dare non poſſumus, ſi menſæ abundantiam cogitemus, quæ labore nimio, & cura indiget, cito expletur nature neceſſitas. Nihil enim, ait S. Io. Chryſoſtom. homil. 29. in epiſt. ad Hebræos, & habetur can. 28. de conſec. diſt. 5. ſic iucundum eſt, ſicut cibus bene digeſtus, aut decoctus, nihil ſic ſalutem, nihil ſic ſenſum acumen operatur, nihil ſic ægritudinem fugat, ſicut moderata reſectio: ſufficientia quippe cum nutrimento, & ſoſpitem ſimul etiam procreat, & voluptatem.

4 Abundantia vero morbum facit, & moleſtias ingerit, & ægritudines generat. Quod enim facit fames, hoc etiam plenitudo facit ciborum, multo autem magis peiora. Fames quippe in paucis diebus aufert hominem, & liberat ex hac vita pœnali, excellus vero ciborum conſumit, & putrefacit corpus humanum, & macerat ægritudine diuturna, & tunc eam morte crudeli conſumit. Obſecro igitur ne noſtrum corpus vitioſum, & inu-